

การพัฒนาความรู้ทางการบัญชีวิสาหกิจชุมชน กลุ่มจักสานเตยปาหนัน ตำบลบ่อหิน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง

Knowledge Development in Accounting for Community Enterprise of Torban Village, Borhin Subdistrict, Sikao, Trang

ศุภพิชญ์ บุญเกื้อ^{1*}, กรรณิกา บัวทองเรือง¹ และนุชนาท ทับครุฑ¹

Supitchaya Boonkuer^{1*}, kannika Buathongrueang¹ and Nutchanat Tupkrut¹

¹ อาจารย์, สาขาบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

¹ Lecturer, Department of Business Administration, College of Hospitality and Tourism, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus

* Corresponding author, E-mail: poo_su_22@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวัดระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีทั้งก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ 2) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นการใช้งานของคู่มือการจัดทำบัญชี โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ด้วยการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 45 คน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจักสานใบเตยปาหนัน ตำบลบ่อหิน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดความรู้ทางการบัญชี และแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษา จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มทำให้ พบว่า วิสาหกิจชุมชนยังไม่มี การบันทึกการจ่ายเงิน การรับเงินเพียงแค่ว่าเก็บเอกสารไว้สำหรับคิดต้นทุนสินค้าที่จะขายเท่านั้น ทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่มีการจัดทำคลังสินค้า ไม่มีระบบขาย ไม่มีระบบซื้อ ขาดการบันทึกบัญชี จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้การบันทึกบัญชีผิดพลาด กระทั่งต่อการรับรู้รายการที่ถูกต้องของสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย ทำให้งบการเงินผิดพลาด ผู้วิจัยจึงได้มีการพัฒนาคู่มือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจักสานใบเตยปาหนัน ตำบลบ่อหิน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ขึ้น คู่มือการจัดทำบัญชีประกอบด้วย 5 เล่ม สมุดบัญชีซื้อสินค้า สมุดบัญชีขายสินค้า สมุดบัญชีรับเงิน สมุดบัญชีจ่ายเงิน และสมุดบัญชีคุมสินค้าหลังจากนั้นได้นำคู่มือการจัดทำบัญชีดังกล่าวไปให้ความรู้เชิงปฏิบัติการแก่สมาชิกกลุ่มและวัดระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 25 ข้อโดยทดสอบทั้งก่อนและหลังการให้ความรู้ พบว่าก่อนการให้ความรู้สมาชิกกลุ่มจำนวน 45 คน มีความรู้คะแนนเฉลี่ย 9.57 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระดับความรู้หลังการให้ความรู้พบว่า มีความรู้คะแนนเฉลี่ย 17.34 คะแนน ระดับความรู้เพิ่มสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อวัดระดับความเห็นของสมาชิกต่อการพัฒนาคู่มือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนพบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมเฉลี่ย 4.1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10, S.D=0.71$) หัวข้อระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสามารถชี้แจงรายละเอียดการจัดทำงบการเงินให้บุคคลภายนอกเข้าใจได้ รองลงมาคือหัวข้อ รายละเอียดแบบฟอร์มเข้าใจง่าย

คำสำคัญ: การพัฒนาความรู้ทางการบัญชีวิสาหกิจชุมชน

Abstract

This study aimed 1) to investigate bookkeeping knowledge before and after the workshop; and, 2) to explore opinions toward bookkeeping handbooks. This study was participatory research which 45 members were interviewed. The participants were 45 ToeyPanan weaving group members from Borhinsubdistric, Sikao, Trang. The instruments used in the study were the Accounting Knowledge Test and the questionnaire asking for opinion. The data was analyzed using descriptive statistic which was percentage, mean score and standard deviation.

The results from interviewing the head of ToeyPanan weaving group revealed that there's no record keeping system; keeping documents for cost calculation was only used. In addition, there's no warehouse system, sales system, purchase system, and bookkeeping. This caused incorrect recording of transaction which affected assets, liabilities, costs, incomes, and expenditures. The researcher, then, developed bookkeeping handbooks for ToeyPanan weaving group. It consisted of five handbooks including purchase journal, sales journal, receipts journal, disbursement journal, and product control journal. The handbooks were used with ToeyPanan weaving group members during the workshop. The participants' knowledge in accounting was tested using 25 question items before and after the workshop. The results showed that the average score before the workshop was 9.57, while after the workshop was 17.34. The post-score was higher than pre-score at a statistical significance level of 0.05. The finding from members' opinions toward the handbooks indicated the average score of 4.1 which was high ($\bar{x} = 4.10$, S.D=0.71). The highest average score was reported on 'the handbooks effectively explained how to create financial statement' and 'the form was easily understandable', respectively.

Keyword: Knowledge Development in Accounting

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลกและภายในประเทศ ประเทศไทยจะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันประเทศ(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559) ภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน คือ ชุมชนพึ่งตนเองสามารถบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ เป็นพลังหลักในการพัฒนาฐานรากของประเทศให้มั่นคงโดย การจัดตั้ง“วิสาหกิจชุมชน”ถือเป็นกระบวนการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนับเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นกิจกรรมที่เกิดจากฐานรากทรัพยากรภูมิปัญญาในชุมชนเน้นการผลิตขั้นพื้นฐานให้พอเพียงกับความต้องการของคนในชุมชนมุ่งให้เกิดการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้แก่ชุมชนและมีความสามารถในการจัดการหนี้สินได้(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554) จากข้อมูลการบริการวิชาการแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปี 2555

ทำให้ทราบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนไบเตยปาหนั้นยังขาดแคลนผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบัญชี ส่งผลทำให้กลุ่มเกษตรกรไม่มีระบบการจัดทำและรวบรวมเอกสารทางการบัญชีเพื่อสรุปข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ชัดเจนและถูกต้องจากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจจะพัฒนาความรู้ทางการบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบาย และการวางแผนการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบและสมาชิกกลุ่มฯมีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีเพิ่มขึ้นสามารถบันทึกบัญชี คำนวณต้นทุน และสรุปผลการดำเนินงานโดยนำเสนอออกเป็นงบการเงินได้อย่างถูกต้องนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานไบเตยปาหนั้น ตำบลบ่อหิน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวัดระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีทั้งก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ
2. เพื่อวัดระดับความคิดเห็นการใช้งานของคู่มือการจัดทำบัญชี

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็คนิตบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็คนิตบุคคล เพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

ความหมายของวิสาหกิจชุมชนโดยสรุป คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ "ทุนของชุมชน" อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง โดยที่ "ทุนของชุมชน" ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นที่เป็นน้องไว้ใจกัน)

ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน (มีองค์ประกอบอย่างน้อย 7 ประการ)

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงาน
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ในชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจในระดับรากหญ้าอยู่มากมาย ซึ่งเป็นธุรกิจที่ยังมีขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) หรือสหกรณ์ แต่เป็นธุรกิจที่สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ธุรกิจในระดับนี้ยังมีปัญหาที่ประสบอยู่ คือ

1. ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ
2. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและความต้องการไม่ชัดเจน

จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลจึงกำหนดให้มีการออกกฎหมายรองรับการประกอบการการเสนอร่าง พ.ร.บ. โดยในวันที่ 17 กรกฎาคม 2544 คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการร่าง พ.ร.บ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาและในวันที่ 24 กรกฎาคม 2546 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำร่าง พ.ร.บ. ที่ปรับแก้ไขเสนอ ครม. อีกครั้ง ครม. อนุมัติร่าง พ.ร.บ. และส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจพิจารณารายละเอียดและล่าสุดในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2546 คณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ ให้นำเสนอสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546

หลักการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบัญชี

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับบัญชีไว้ดังนี้ การบัญชี (Accounting) หมายถึงศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เป็น ในรูปของตัวเงินไว้ใน สมุดบัญชีอย่างสม่ำเสมอเป็นระเบียบถูกต้องตามหลักการและผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็น ประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและ ผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

1. การทำบัญชี (Book Keeping) เป็นหน้าที่ของผู้ทำบัญชี (Book Keeper) ซึ่งมีขั้นตอนของการปฏิบัติดังนี้

1.1 การรวบรวม (Collecting) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลหรือรายการค้าที่เกิดขึ้นประจำวัน และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน ธุรกิจ เช่น หลักฐานการซื้อเชื่อและขายเชื่อ หลักฐานการรับเงินและจ่ายเงิน เป็นต้น

1.2 การจดบันทึก (Recording) หมายถึง การนำรายการค้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาบันทึกลงในสมุดรายวันขั้นต้นให้ถูกต้อง ตามหลัก การบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยเรียงรายการตามลำดับก่อนหลัง และมีเอกสารประกอบ เช่น ใบกำกับสินค้า ใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น

1.3 การจำแนก (Classifying) หมายถึง การนำรายการค้าที่บันทึกลงในสมุดรายวันขั้นต้นมาจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ของประเภท บัญชีต่างๆ เช่น หมวดสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย

1.4 การสรุปผลข้อมูล (Summarizing) หมายถึง การนำประเภทหมวดหมู่ทางการบัญชีที่เกิดขึ้นจากการบันทึกรายการค้านั้นๆ เพื่อให้ทราบผล ของการดำเนินงานของกิจการ จะสรุปผลออกมาทางรูปแบบงบการเงิน คือ “งบกำไรขาดทุน” และถ้าต้องการทราบ ฐานะการเงิน ของกิจการ ก็สรุปผลออกมา ทางรูปแบบงบการเงินเช่นเดียวกันคือ “งบดุล”

2. การให้ข้อมูลทางการเงิน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้ นักลงทุน เป็นต้น นอกจากนี้ ข้อมูลทางการเงินยังสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงิน การจัดทำงบประมาณ การปรับปรุงบัญชี เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี

- 3.1 เพื่อช่วยให้เจ้าของกิจการสามารถควบคุมรักษาสินทรัพย์ของกิจการได้
- 3.2 เพื่อช่วยให้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการ ในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่า ผลการดำเนินงานที่ผ่านมากิจการมีกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวน เท่าใด
- 3.3 เพื่อให้ทราบฐานะการเงินของกิจการ
- 3.4 เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมและตรวจสอบ
- 3.5 เพื่อบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง และจำแนกประเภทของรายการค้าไว้
- 3.6 เพื่อถูกต้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการทำบัญชีของกิจการต่าง ๆ

4. ประโยชน์ของการบัญชี

- 4.1 เพื่อเป็นเครื่องมือวัดความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ
- 4.2 เพื่อช่วยในการวางแผนและตัดสินใจของธุรกิจ
- 4.3 เพื่อช่วยในการวางแผนกำไร และควบคุมค่าใช้จ่ายของกิจการ
- 4.4 เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการหาแหล่งเงินทุน
- 4.5 เพื่อให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี และเป็นสัญญาณเตือนภัยของกิจการ
- 4.6 เพื่อประโยชน์ในการวางแผน เพื่อเสียภาษีได้อย่างถูกต้องและประหยัด

5. ข้อสมมติตามแม่บทการบัญชี (Assumption)

แม่บทการบัญชี ไม่ถือเป็นมาตรฐานการบัญชี แต่เป็นกรอบหรือแนวคิดขั้นพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนอการเงินตลอดจนกำหนด และนำมาตราฐานการบัญชีมาปฏิบัติ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับเรื่องที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีรองรับเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่ายมีความเข้าใจ และปฏิบัติในแนวทาง เดียวกันแม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนอการเงินมีหลายข้อในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะพื้นฐานเบื้องต้นเพื่อให้สอดคล้องกับวิชา

ข้อสมมติตามแม่บทการบัญชี

1) เกณฑ์คงค้าง (Accrual basis) เป็นเกณฑ์วัดผลการดำเนินงาน โดยการบันทึกบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายด้วยการยึดหลักว่ารายได้ และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ในงวดบัญชีใดให้ถือเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของงวดบัญชีนั้นๆ ไม่ว่าจะรับหรือจ่ายเป็นเงินสดหรือไม่ก็ตาม งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างจะแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานได้ถูกต้องครบถ้วนตรงตามงวดบัญชีที่เกิดขึ้นและแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ ภาระผูกพันที่กิจการต้องรับหรือจ่ายเงินสดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ เจ้าหนี้ รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เป็นต้น

2) การดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) เป็นข้อสมมติที่กล่าวถึงกิจการที่จัดตั้งตามวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต หากกิจการมีเจตนาหรือความจำเป็นที่จะเลิกกิจการของการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ งบการเงินต้องจัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์อื่นและต้องเปิดเผยหลักเกณฑ์ที่ใช้ในงบการเงิน

การรวบรวมเอกสารประกอบการลงบัญชี โดยทำการวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นตามหลักการบัญชี และนำรายการดังกล่าวไปบันทึกในสมุดบัญชี โดยเรียงลำดับก่อน – หลัง ตามรายการที่เกิดขึ้น การบันทึกรายการในสมุดบัญชีแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การบันทึกในสมุดรายวัน

ขั้นตอนที่ 2 ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท

สมุดรายวัน (Journal)

คือ สมุดบันทึกขั้นต้นที่ใช้ในการบันทึกรายการดังที่เกิดขึ้นเรียงตามลำดับก่อน – หลัง ตามหลักการบัญชี สมุดรายวันขั้นต้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. สมุดรายวันเฉพาะ (Special Journal) เป็นสมุดบันทึกรายการค้าชนิดเดียวกันที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กัน จำนวนมากไว้ในเล่มเดียวกัน เช่น รายการซื้อสินค้า หรือ ขายสินค้าซึ่งจะทำให้สะดวกและประหยัดเวลาในการผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท ประเภทของสมุดรายวันเฉพาะที่ธุรกิจนิยมจัดทำได้แก่

- 1) สมุดรายวันซื้อ (Purchases Journal) ใช้บันทึกการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
- 2) สมุดรายวันขาย (Sales Journal) ใช้บันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
- 3) สมุดเงินสดรับ (Cash Receipts Journal) ใช้บันทึกการรับเงินสด และการนำเงิน

ฝากธนาคาร

4) สมุดเงินสดจ่าย (Cash Disbursements Journal) ใช้บันทึกการจ่ายเงินสด และถอนเงินสดจากธนาคาร

2. สมุดรายวันทั่วไป (General Journal) เป็นสมุดบันทึกรายการค้าที่ไม่สามารถบันทึกในสมุดรายวันเฉพาะเล่มใด ๆ ได้ รายการดังกล่าวได้แก่

- รายการเปิดบัญชีและรายการปิดบัญชี
- รายการปรับปรุงและรายการแก้ไขข้อบกพร่อง
- รายการโอนและรายการจัดสรรต่างๆ
- รายการค้าที่ไม่เกิดบ่อย

รายการค้าที่บันทึกในสมุดรายวันทั่วไปจะต้องมีคำอธิบายรายการบัญชีเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้วยกิจการบางแห่งมีขนาดเล็ก รายการค้าเกิดขึ้นมีจำนวนน้อยในแต่ละเดือน การบันทึกรายการค้าทุกรายการอาจบันทึกในสมุดรายวันทั่วไปเพียงเล่มเดียว

สินทรัพย์ (Assets) หมายถึง สิ่งที่มีตัวตน หรือไม่มีตัวตนอันมีมูลค่า ซึ่งบุคคลหรือกิจการเป็นเจ้าของหรือสามารถถือเอาประโยชน์ได้จาก กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ สงหาริมทรัพย์ สิทธิเรียกร้องมูลค่าที่ได้มา รายการที่เกิดสิทธิ และรายการของงวดบัญชีถัดไป

1. สินทรัพย์ที่เป็นตัวเงินหรือเทียบเท่าเงิน เช่น เงินสด และตัวเงินรับต่าง ๆ
2. สินทรัพย์ที่เป็นสิทธิเรียกร้อง เช่น ลูกหนี้
3. สินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น ที่ดิน อาคาร รถยนต์
4. สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ สัมปทาน

5. รายการจ่ายที่จ่ายไปแล้วจะให้ประโยชน์ต่องวดบัญชีถัดไป ได้แก่ ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าประเภทต่างๆ เช่น ค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า

สินทรัพย์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง สามารถจะเปลี่ยนเป็นเงินสด เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร เป็นต้น หรือสินทรัพย์อื่นที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว โดยปกติจะไม่เกิน 1 ปี เช่น ตัวเงินรับ ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ เป็นต้น

2. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (Non – Current Assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้โดยเร็วซึ่งมีระยะเวลามากกว่า 1 ปี เช่น เงินลงทุนระยะยาว เงินให้กู้ยืมระยะยาวและการลงทุนในหุ้นสามัญของบริษัทต่าง ๆ เป็นต้น สินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets) หรือเป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตน มีลักษณะการใช้งานที่คงทน และมีอายุการใช้งานนานเกินกว่า 1 ปี เช่น ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ รถยนต์ เป็นต้น สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่างไม่สามารถจับต้องได้ทางกายภาพ แต่สามารถตีราคาให้มีมูลค่าเป็นเงินตรา และถือกรรมสิทธิ์ได้ เช่น เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ ค่าความนิยม เป็นต้น

หนี้สิน (Liability) หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการที่ต้องชำระคืนแก่บุคคลภายนอกในอนาคต ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เช่น เจ้าหนี้การค้า เงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชี เจ้าหนี้จำนอง เป็นต้น หนี้สินแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันที่กิจการต้องชำระคืนภายในระยะเวลา ไม่เกิน 1 ปี เช่น เจ้าหนี้การค้าเงินเบิก เกินบัญชีธนาคาร เงินกู้ยืมจากธนาคารระยะสั้น ตัวเงินจ่าย เป็นต้น

2. หนี้สินไม่หมุนเวียน (Non – Current Liabilities) หมายถึง หนี้สินซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น เงินกู้ระยะยาว หุ้นกู้ พันธบัตรเงินกู้ เป็นต้น

ส่วนของผู้ถือหุ้น (Owner's equity) หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สิน ทั้งสินออกแล้ว กรรมสิทธิ์ที่เจ้าของกิจการมีในสินทรัพย์ เรียกว่า สินทรัพย์สุทธิ (สินทรัพย์ – หนี้สิน) ส่วนของผู้ถือหุ้นแบ่งได้ 3 ประเภท

1. กิจการเจ้าของคนเดียว
2. ห้างหุ้นส่วน
3. บริษัทจำกัด

รายได้ (Incomes) หมายถึง ผลตอบแทนที่กิจการได้รับจากการขายสินค้าหรือบริการตามปกติของกิจการรวมทั้งผลตอบแทนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ รายได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

รายได้จากการขาย (Sales) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้าหรือบริการอันเป็นรายได้จากการดำเนินงานตามปกติ เช่น กิจการซื้อขายสินค้า รายได้ของกิจการ คือ รายได้จากการขายสินค้า ส่วนกิจการให้บริการ เช่น ซ่อมเครื่องไฟฟ้า รายได้ของกิจการ คือ รายได้ค่าซ่อม

รายได้อื่น (Other incomes) หมายถึง รายได้ที่มีได้เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่ใช่รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการนั่นเอง

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ต้นทุนส่วนที่หักออกจากรายได้ในรอบระยะเวลาที่ดำเนินการงานหนึ่ง ค่าใช้จ่ายสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ต้นทุนขาย (Cost of sales) หมายถึง ต้นทุนของสินค้าที่ขายหรือบริการที่ให้ กล่าวคือในกิจการซื้อเพื่อขาย ต้นทุนของสินค้าที่ขายจะรวมราคาซื้อและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย ส่วนในกิจการผลิตเพื่อขาย ต้นทุนของสินค้าที่ขายคือ ต้นทุนการผลิตของสินค้านั้น ซึ่งประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงานและโสหุ้ยการผลิต

2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเองมาจากการขายสินค้าหรือบริการ และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการบริหารกิจการอันเป็นส่วนรวมของการดำเนินงาน

3. ค่าใช้จ่ายอื่น (Other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากที่จัดเข้าเป็นต้นทุนขาย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้

ค่าใช้จ่ายสำหรับธุรกิจขายสินค้า จะประกอบด้วย ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายอื่น สำหรับธุรกิจขายบริการ ค่าใช้จ่ายจะประกอบไปด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายอื่นเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรคือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรจักสานใบเตยปาดหนั้น ตำบลบ่อหิน อำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง จำนวน 50 คน

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าสัดส่วนของประชากรตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรจักสานใบเตยปาดหนั้น จำนวน 45 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ด้วยการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มฯ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดความรู้ทางการบัญชี และแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์วัดระดับความรู้ในการจัดทำบัญชีทั้งก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบความรู้ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้บัญชีเบื้องต้นจำนวน 25 ข้อ รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อความถามแบบทดสอบความรู้

แบบทดสอบความรู้
1. สินทรัพย์ ประกอบด้วย เงินสด และลูกหนี้ ใช่หรือไม่
2. การทำบัญชีทำให้รับรู้ข้อมูลทางการเงินได้ถูกต้องใช่หรือไม่
3. วิสาหกิจชุมชนควรเก็บรวบรวมเอกสารทางการบัญชีใช่หรือไม่
4. รายการขายสินค้าวิสาหกิจชุมชนได้รับเงินใช่หรือไม่
5. รายการซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชนจ่ายเงินใช่หรือไม่
6. เมื่อมีการรับเงินควรจดบันทึกใช่หรือไม่
7. เมื่อมีการจ่ายเงินต้องจดบันทึกใช่หรือไม่

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แบบทดสอบความรู้

8. วิสาหกิจชุมชนควรมีการนับสินค้าคงเหลือทุกวันใช่หรือไม่
9. ท่านคิดว่าการลงรายการรับเงินควรลงในสมุดจ่ายเงินใช่หรือไม่
10. ท่านคิดว่าการลงรายการซื้อสินค้าควรลงในสมุดจ่ายเงินใช่หรือไม่
11. ท่านคิดว่าการลงรายการขายสินค้าควรลงในสมุดซื้อสินค้าใช่หรือไม่
12. ท่านคิดว่าการลงรายการจ่ายเงินสำหรับรายการซื้อสินค้าใช่หรือไม่
13. ท่านคิดว่าควรมีสมาชิกบัญชีคุมสินค้าคงเหลือใช่หรือไม่
14. ท่านคิดว่าการจัดทำดุลควรแสดงรายการเกี่ยวกับสินทรัพย์อย่างเดียวใช่หรือไม่
15. ท่านคิดว่าการจัดทำกำไรขาดทุนคือรายการที่เกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายใช่หรือไม่
16. ท่านคิดว่าการคิดต้นทุนขายเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ใช่หรือไม่
17. ท่านคิดว่าการคิดจุดคุ้มทุนทำให้วิสาหกิจชุมชนไม่ขาดทุนใช่หรือไม่
18. ท่านคิดว่าการบันทึกรายการสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายต้องบันทึกของส่วนตัวด้วยใช่หรือไม่
19. ท่านคิดว่ารายการหนี้สินควรบันทึกไว้บัญชีส่วนของผู้เจ้าของด้วยใช่หรือไม่
20. ท่านคิดว่ารายการทุนคือทุนของวิสาหกิจชุมชนใช่หรือไม่
21. ท่านคิดว่ารายการรายได้ควรบันทึกทุกๆวันที่เกิดรายการค้าใช่หรือไม่
22. ท่านคิดว่ารายการค่าใช้จ่ายจะบันทึกเมื่อจ่ายเงินทุกครั้งใช่หรือไม่
23. ท่านคิดว่ากระบวนการการจัดทำบัญชีมีความสำคัญต่อวิสาหกิจชุมชนใช่หรือไม่
24. ท่านคิดว่าการจัดทำทดลองคือการสรุปยอดคงเหลือใช่หรือไม่
25. ท่านคิดว่าการหายยอดคงเหลือของรายการทางการบัญชีสรุปมาจากบัญชีแยกประเภทใช่หรือไม่
20. ท่านคิดว่ารายการทุนคือทุนของวิสาหกิจชุมชนใช่หรือไม่
21. ท่านคิดว่ารายการรายได้ควรบันทึกทุกๆวันที่เกิดรายการค้าใช่หรือไม่
22. ท่านคิดว่ารายการค่าใช้จ่ายจะบันทึกเมื่อจ่ายเงินทุกครั้งใช่หรือไม่
23. ท่านคิดว่ากระบวนการการจัดทำบัญชีมีความสำคัญต่อวิสาหกิจชุมชนใช่หรือไม่
24. ท่านคิดว่าการจัดทำทดลองคือการสรุปยอดคงเหลือใช่หรือไม่
25. ท่านคิดว่าการหายยอดคงเหลือของรายการทางการบัญชีสรุปมาจากบัญชีแยกประเภทใช่หรือไม่

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรจักสาน ไบเตยปาหนัน ก่อนและหลังการจัดอบรมให้ความรู้

การทดสอบ	จำนวน	\bar{x}	SD	t
คะแนนก่อน	45	9.57	3.89	-12.357
คะแนนหลัง	45	17.34	2.81	

จากตารางที่ 2 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเตยปาหนันจำนวน 45 คนทำแบบทดสอบจำนวน 25 ข้อ พบว่าคะแนนก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยจำนวน 9.57 ข้อ หลังจากอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยคู่มือการจัดทำบัญชีมีคะแนนหลังการอบรม 17.34 ข้อ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มฯ มีความรู้สูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ระดับความเห็นของสมาชิกกลุ่มฯต่อการพัฒนาคู่มือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อคู่มือการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรจกสถานใบเตยปาหนัน

หัวข้อการประเมิน	\bar{x}	SD	ความพึงพอใจ
แบบฟอร์มการทำบัญชีสะดวกต่อการบันทึกบัญชี	4.2	0.7	มาก
รายละเอียดแบบฟอร์มเข้าใจง่าย	4.1	0.8	มาก
แบบฟอร์มมีขั้นตอนชัดเจนและเป็นระบบ	4.1	0.7	มาก
แบบฟอร์มสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้	4.1	0.7	มาก
สามารถใช้ประโยชน์ในการจัดทำบัญชีได้จริง	4.0	0.8	มาก
สามารถช่วยให้การทำบัญชีของวิสาหกิจฯทำได้รวดเร็วขึ้น	4.0	0.7	มาก
สามารถจัดทำงบการเงินได้ถูกต้อง	4.0	0.7	มาก
สามารถชี้แจงรายละเอียดการจัดทำงบการเงินให้บุคคลภายนอกเข้าใจได้	4.3	0.6	มาก
ทำให้วิสาหกิจชุมชนฯทราบรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน	4.0	0.7	มาก
นำข้อมูลจากแบบฟอร์มการจัดทำบัญชีไปใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจทางการเงินได้	4.0	0.7	มาก
ข้อมูลด้านบัญชีของวิสาหกิจชุมชนฯมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น	4.0	0.8	มาก
ความพึงพอใจเฉลี่ย	4.1	0.7	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความเห็นของสมาชิกกลุ่มฯต่อการพัฒนาคู่มือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมเฉลี่ย 4.1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D=0.71) หัวข้อระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสามารถชี้แจงรายละเอียดการจัดทำงบการเงินให้บุคคลภายนอกเข้าใจได้ รองลงมาคือหัวข้อ รายละเอียดแบบฟอร์มเข้าใจง่าย

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเตยปาหนันจำนวน 45 คนทำแบบทดสอบจำนวน 25 ข้อ พบว่าคะแนนก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยจำนวน 9.57 ข้อ หลังจากอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยคู่มือการจัดทำบัญชีมีคะแนนหลังการอบรม 17.34 ข้อ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มฯมีความรู้สูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และระดับความเห็นของสมาชิกกลุ่มฯต่อการพัฒนาคู่มือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมเฉลี่ย 4.1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $S.D=0.71$) หัวข้อระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสามารถชี้แจงรายละเอียดการจัดทำงบการเงินให้บุคคลภายนอกเข้าใจได้ รองลงมาคือหัวข้อ รายละเอียดแบบฟอร์มเข้าใจง่าย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการทำบัญชี ลักษณะ จัดบันทึกรับเงินและจ่ายเงิน โดยส่วนใหญ่จะเก็บเฉพาะใบเสร็จรับเงินเพื่อคำนวณและไม่มีการบันทึกบัญชีด้วยสมุดบัญชีไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีขาดบุคคลากรที่มีความรู้ทางด้านบัญชีขาดการฝึกอบรมหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องเข้าไปดูแลและให้ความรู้แก่กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนเพราะสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่คือชาวบ้านที่อยู่ระแวกเดียวกันทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อย่างเดียวเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนหลังจากผู้วิจัยได้ฝึกอบรมโดยใช้แบบทดสอบ ทำให้สมาชิกกลุ่มมีความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีมากขึ้นมีความสนใจและความพยายามในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิสาหกิจชุมชนกรูปรักษ์ดอนเจดีย์ อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2555) และ สุทัศน์ กำณิ, ขวัญนรี กล่าปราบโจร, ศิริรัตน์ แซ่เส็ง, ฐิติพร พระโพธิ์, สร้อยเพชร ลิสนิและ บุตรศรีนทร แสงสว่าง (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านอาหารของไทยในอาเซียนสำหรับการจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่าจากการวิเคราะห์และออกแบบ ระบบสารสนเทศที่พัฒนาประกอบด้วยฟังก์ชันบันทึกซื้อวัตถุดิบเข้า ตัดยอดวัตถุดิบ บันทึกซื้อเข้า บันทึกค่าดำเนินการ คำนวณงบต้นทุน คำนวณงบกำไรขาดทุน บัญชีเจ้าหนี้ บัญชีลูกหนี้จากผลการทดลองใช้ระบบของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนมีผลประเมินระบบพบว่ามีการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย งบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ 2557 เป็นงานวิจัยพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้จะเป็นประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบาย และการวางแผนการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบและสมาชิกกลุ่มฯมีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีเพิ่มขึ้นสามารถบันทึกบัญชี คำนวณต้นทุน และสรุปผลการดำเนินงานโดยนำเสนอออกเป็นงบการเงินได้อย่างถูกต้องนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานใบเตยปาหนัน ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ต่อไปและเป็นต้นแบบให้กับกลุ่มวิสาหกิจอื่นๆได้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยในการสนับสนุนทุนเพื่อการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมถึงผู้ร่วมวิจัยที่อุทิศกำลังกายและกำลังใจในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- วิชิต อุ๋อั้น. (2553). *การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กิตติ เขียวทอง. (2552). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการการบัญชีแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้วยการจัดการความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง:วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน.*
- ขวัญชนก ท่านนิมิตกุลชัย. (2556). *แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร.*การประชุมวิชาการครั้งที่51มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *พระราชกิจจานุเบกษา ประกาศเรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564.* ฉบับลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2559.
- ศิริวรรณ สุ่มเล็ก.(2547). *ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (smes)กรณีศึกษา ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (smes)ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์.*วิทยานิพนธ์:มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี (2555)*การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน.*สืบค้นจากhttp://it1.cpd.go.th/petchburi/BODY_25.htm.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์(2555) *ขั้นตอนการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน.*สืบค้นจากwww.cpd.go.th
- คมกฤชอุ ทะโก. (2549) *ผลการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีอำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐและพิทยาว่า่องกุล(2545) *วิสาหกิจชุมชน : กลไกเศรษฐกิจฐานราก.*กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี บุญโต(2553)*การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี.* งานวิจัย คณะวิทยาการจัดการ.การบัญชีบริหาร:มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เสรี พงศ์พิศและสุภาส จันทรหงส์(2548)*ข้อควรระวังเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน.* ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย:กรุงเทพมหานคร.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities.* Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.
- Morgan, J., & Olsen, W. (2014). *Forced and Unfree Labour: An analysis.* International Critical Thought, 4(1), 21-37